

Sygn. akt IV Pa 18/15

WYROK W IMIENIU RZECZYPOSPOLITEJ POLSKIEJ

Dnia 13 maja 2015 roku

Sąd Okręgowy w Częstochowie IV Wydział Pracy i Ubezpieczeń Społecznych

w składzie:

Przewodniczący:	SSO Robert Grygiel
Sędziowie:	SSO Marzena Górczyńska-Bebłot (sprawozdawca) SSO Marek Przysucha

Protokolant: starszy sekretarz sądowy Joanna Jastrzębska-Ciura

po rozpoznaniu na rozprawie w dniu 13 maja 2015 roku w C.

sprawy z powództwa M. K. (K. K.)

przeciwko T. D.

o ustalenie istnienia stosunku pracy

na skutek apelacji powódki M. K.

od wyroku zaocznego Sądu Rejonowego Sądu Pracy w Myszkowie

z dnia 20 listopada 2014 roku, sygnatura akt IV P 285/14

oddala apelację

UZASADNIENIE

Pozwem z dnia 2 czerwca 2014 roku powódka M. K. wniosła o ustalenie, że jej zmarły mąż T. K. był zatrudniony u pozwanego T. D. na podstawie umowy o pracę w okresie od 15 maja 2010 roku do 31 grudnia 2010 roku w pełnym wymiarze czasu pracy, z miejscem wykonywania pracy w W., za wynagrodzeniem w najniższej wysokości. Nadto powódka wniosła o zasądzenie na jej rzecz kosztów procesu, w tym kosztów zastępstwa procesowego według norm przepisanych.

W uzasadnieniu pozwu powódka wskazała, iż T. K. w spornym okresie był zatrudniany przez pozwanego w ramach prowadzonej przez niego działalności gospodarczej pod nazwą P.P.H.U. (...) T. D. na stanowisku robotnika budowlanego, w pełnym wymiarze czasu pracy. Pracodawca nie odprowadzał z tego tytułu składek na obowiązkowe ubezpieczenia społeczne, co obecnie uniemożliwia jej uzyskania prawa do renty rodzinnej po zmarłym mężu. Powódka podniosła, że ma interes prawny w dochodzeniu żądanego ustalenia, ponieważ ma ono charakter prejudycjalny dla postępowania prowadzonego przed Sądem Okręgowym w C., a dokonanie przedmiotowego ustalenia w tamtym postępowaniu jest niemożliwe, albowiem T. D. nie jest jego stroną.

Sąd Rejonowy wskazał, iż w myśl art. 189 k.p.c. przesłanką uwzględnienia powództwa o ustalenie istnienia stosunku prawnego lub prawa jest istnienie interesu prawnego w żądanym ustaleniu, co oznacza, że dla uwzględnienia takiego powództwa jest wystarczające stwierdzenie, że – zgodnie z twierdzeniami strony powodowej – określony stosunek istnieje oraz że nie istnieje inny środek prawny, przy użyciu którego strona powodowa może uzyskać skuteczną ochronę prawną. Zdaniem Sądu I instancji powódka nie wykazała istnienia tego rodzaju interesu, gdyż jej roszczenie zmierza jedynie do zdobycia dowodów, które mają być wykorzystane

w postępowaniu o prawo do renty rodzinnej. Osoba, która kieruje powództwo

o ustalenie tylko po to, aby uzyskać orzeczenie, które ma ustalić dowody lub fakty na użytek postępowania ubezpieczeniowego, nie ma zaś interesu prawnego w żądaniu takiego ustalenia. W ocenie Sądu Rejonowego, ustalenia w przedmiocie, czy T. K. świadczył na rzecz T. D. pracę w ramach stosunku pracy, winny być dokonywane w sprawie o świadczenia z ubezpieczenia społecznego, która – jak przyznała powódka – toczy się już przed Sądem Okręgowym w C..

Wobec powyższego, wyrokiem z dnia 20 listopada 2014 roku, Sąd Rejonowy – Sąd Pracy w M. oddalił powództwo w całości.

Powyższy wyrok zaskarżyła apelacją powódka.

Skarżąca zarzuciła naruszenie przepisów prawa procesowego, tj. art. 189 k.p.c. poprzez błędne przyjęcie, że nie posiada ona interesu prawnego w wytoczeniu powództwa o ustalenie zatrudnienia jej zmarłego męża u pozwanego oraz art. 233 § 1 k.p.c., poprzez niewłaściwą ocenę zebranych w sprawie dowodów.

Wskazując na powyższe zarzuty apelująca wniosła o uchylenie zaskarżonego wyroku i przekazanie sprawy do ponownego rozpoznania Sądowi I instancji, ewentualnie jego zmianę i uwzględnienie powództwa. Nadto skarżąca wniosła

o zasądzenie na jej rzecz kosztów postępowania przed Sądem II instancji, w tym kosztów zastępstwa procesowego według norm przepisanych.

W uzasadnieniu apelacji skarżąca wskazała, iż błędny jest pogląd Sądu Rejonowego, że nie posiada ona interesu prawnego w rozumieniu art. 189 k.p.c. we wszczęciu i prowadzeniu niniejszego postępowania. Nie służą jej bowiem względem byłego pracodawcy męża żadne inne środki ochrony prawnej, w szczególności nie ma ona wiedzy o jakichkolwiek nieuregulowanych wierzytelnościach z tytułu stosunku pracy, które zresztą i tak uległyby już przedawnieniu, wobec czego jedynym środkiem ochrony prawnej jest ustalenie istnienia stosunku prawnego. Zdaniem apelującej pojęcie interesu prawnego, o którym mowa w art. 189 k.p.c., powinno być interpretowane z uwzględnieniem szeroko pojmowanego dostępu do sądów w celu zapewnienia należytej ochrony prawnej oraz elastycznie, z ustaleniem celowościowej jego wykładni, konkretnych okoliczności danej sprawy i tego, czy w drodze innego powództwa (o świadczenie) strona może uzyskać pełną ochronę.

W dalszej kolejności skarżąca podniosła, że przed Sądem Okręgowym

w C. zawisła sprawa (...)z jej odwołania od decyzji organu rentowego odmawiającej jej prawa do renty rodzinnej po zmarłym mężu z uwagi na to, że w ostatnim dziesięcioleciu przed śmiercią T. K. nie posiadał pięcioletniego okresu składkowego i nieskładkowego. Ustalenie zaś w niniejszej sprawie, że w okresie wskazanym w pozwie T. K. był zatrudniony

u T. D., pozwoliłoby uwzględnić jej odwołanie w sprawie (...).

Zdaniem apelującej nie można się zgodzić ze stwierdzeniem Sądu Rejonowego, że jej powództwo w niniejszej sprawie ma na celu wyłącznie uzyskanie dowodu dla postępowania o prawo do renty rodzinnej, a ponadto nawet gdyby tak było, to i tak

w świetle najnowszego orzecznictwa sądów występuje po jej stronie interes prawny w przeprowadzeniu tego postępowania i dokonaniu ustalenia istnienia stosunku pracy. W ocenie skarżącej, jej interes prawny jest bowiem szerszy niż to przyjął Sąd

I instancji, tj. w razie ustalenia istnienia stosunku pracy, rozstrzygnięcie to miałyby charakter prejudycjalny dla prawy (...), zaś w razie oddalenia powództwa, dalsze prowadzenie w/w sprawy przez Sąd Okręgowy w C. byłoby niecelowe.

Sąd Okręgowy zważył, co następuje:

Apelacja nie zasługuje na uwzględnienie.

Sąd Okręgowy w pełni podziela ustalenia faktyczne i ich ocenę prawną dokonaną przez Sąd I instancji, przyjmując je za własne.

Zgodnie z art. 189 k.p.c., powód może żądać ustalenia przez sąd istnienia lub nieistnienia stosunku prawnego lub prawa, gdy ma w tym interes prawny.

W zakresie dopuszczalności powództwa o ustalenie istnienia stosunku pracy Sąd Okręgowy w pełni akceptuje i przyjmuje za własny pogląd Sądu Najwyższego wyrażony w wyroku z dnia 15 grudnia 2009 roku, II PK 156/09 (LEX nr 577459), iż skoro sam ustawodawca wyodrębnia jako samodzielną sprawę o ustalenie stosunku pracy (art. 23¹ k.p.c., art. 461 § 1¹ k.p.c., art. 63¹ k.p.c.), to oznacza to, że są to regulacje szczególne do art. 189 k.p.c. i potwierdzają jedynie, że w takim powództwie o ustalenie zawsze zawiera się interes prawny, o który chodzi w tym przepisie.

W sporze o istnienie stosunku pracy, żądanie jego ustalenia zawsze stanowi o żywotnym prawie (interesie) powoda pracownika nie tylko aktualnym lecz i przyszłym, nie tylko w sferze zatrudnienia lecz i ubezpieczenia społecznego.

Zauważyć jednak należy, że powyższy pogląd dotyczy wyłącznie „pierwotnego” powództwa o ustalenie istnienia stosunku pracy, tj. powództwa wytaczanego przez pracownika przeciwko pracodawcy, albowiem wówczas ochrona udzielona wyrokiem ustalającym istnienie stosunku pracy jest bardzo szeroka i dotyczy wielu różnorodnych aspektów życia pracownika, tak aktualnych, jak i aktualizujących się dopiero w przyszłości, których jednostkowe ustalenie w drodze poszczególnych powództw o roszczenie byłoby nieekonomiczne, nieefektywne i niekiedy, szczególnie po upływie dłuższego czasu, bardzo utrudnione lub wręcz niemożliwe.

Całkowicie odmienna jest natomiast sytuacja, gdy ustalenia istnienia stosunku pracy nie żąda pracownik, ale osoba trzecia względem stron stosunku pracy, np. tak jak

w sprawie niniejszej następca prawny zmarłego pracownika. Wówczas spektrum ochrony wyrokiem ustalającym istnienie stosunku pracy jest znacznie węższe, albowiem siłą rzeczy dla takiej osoby trzeciej ewentualny wyrok ustalający istnienie stosunku pracy wywrze skutki jedynie w pojedynczych aspektach życia. Jak zresztą wynika z treści pozwu oraz późniejszych pism procesowych (w tym apelacji)

i twierdzeń apelującej, ustalenia istnienia stosunku pracy pomiędzy zmarłym T. K. a T. D. domaga się ona wyłącznie na potrzeby uzyskania prawa do renty rodzinnej po zmarłym mężu. Tym samym słusznie Sąd Rejonowy przyjął, że taki wyrok byłby jedynie dowodem, potrzebnym skarżącej do obrony interesów w innym postępowaniu, a nie sam w sobie zapewniałby ochronę jej praw.

Zauważyć w tym miejscu należy, iż zgodnie z ugruntowanym w doktrynie

i orzecznictwie poglądem, wyrażonym między innymi w wyroku Sądu Apelacyjnego

wP. z dnia 5 kwietnia 2007 roku, III AUa 1518/05 (LEX nr 257445), a który to pogląd Sąd Okręgowy w pełni podziela i przyjmuje za własny, interes prawny zachodzi, jeżeli sam skutek, jaki wywoła uprawomocnienie się wyroku ustalającego, zapewni powodowi ochronę jego prawnie chronionych interesów, czyli definitywnie zakończy spór istniejący lub prewencyjnie zapobiegnie powstaniu takiego sporu

w przyszłości (analogiczny pogląd wyraziły również Sąd Apelacyjny w B.

w wyroku z dnia 23 maja 2014 roku, I ACa 313/13, LEX nr 1477017 oraz Sąd Apelacyjny w S. w wyroku z dnia 10 kwietnia 2014 roku, I ACa 825/13, LEX nr 1466949). Nadto zgodnie z wyrokiem Sądu Apelacyjnego w Ł. z dnia 27 czerwca 2014 roku, I ACa 35/14 (LEX nr 1504412), nie ma interesu prawnego strona, która w drodze powództwa z art. 189 k.p.c. zamierza uzyskać dowody potrzebne do obrony swych spraw w innym postępowaniu, a z taką niewątpliwie

sytuacją mamy do czynienia w sprawie niniejszej, w której apelująca usiłuje jedynie uzyskać dowód, że jej zmarłego męża łączył w spornym okresie stosunek pracy z T. D., dzięki czemu będzie mogła bronić swoich praw w sprawie (...)Sądu Okręgowego w C.. W żadnym innym zakresie wyrok o dochodzonej treści, nie ureguje sytuacji prawnej powódki, jak również samo jego wydanie – bez użycia go jako dowodu w kolejnym postępowaniu – nie zapewni jej, ani jej córce ochrony jakichkolwiek prawnie chronionych interesów. W tym kontekście warto również przywołać wyrok Sądu Apelacyjnego w W. z dnia 9 stycznia 2014 rok, I ACa 866/13 (LEX nr 1439313), zgodnie z którym interes prawny w rozumieniu art. 189 k.p.c. nie zachodzi wówczas, gdy można w innej drodze, w procesie o zasądzenie, o świadczenie, czy też w drodze zarzutu osiągnąć w pełni ochronę swoich praw. Zdaniem Sądu Okręgowego nie ulega wątpliwości, iż pełnię ochrony praw, jakie apelująca wywodzi ze stosunku pracy jaki miał łączyć zmarłego T. K. z T. D., uzyska ona jedynie w sądowym postępowaniu odwoławczym w sprawie o rentę rodzinną.

Jednocześnie należy wskazać, iż wbrew twierdzeniom apelującej, zapadły ewentualnie wyrok uwzględniający jej powództwo i ustalający istnienie stosunku pracy pomiędzy T. K. a T. D., nie byłby prejudykatem w postępowaniu o rentę rodzinną. Organ rentowy, który nie jest stroną niniejszego postępowania, mógłby bowiem skutecznie kwestionować ustalenia zawarte w tym wyroku i skutecznie negować istnienie stosunku pracy między mężem powódki a T. D..

Wobec powyższego Sąd Okręgowy, na mocy art. 385 k.p.c., oddalił apelację powódki jako bezzasadną.